

N:o 28.

Af herr **Lundeberg**, om statsbidrag till underhåll af en kemisk station i Gefle.

Under åberopande af den af mig under 1888 års Riksdag i ämnet afgifna motion får jag ånyo vördsamt hemställa om statsbidrag för underhållande af en kemisk station inom Gefleborgs län.

Behovvet och nyttan af dylika anstalter gör sig alltmera gällande och har på senare tider trängt sig ner äfven till de mindre jordbrukarne, hvilka efter hand komma till mera ökad insigt om de fördelar, hvilka kunna dem beredas genom användning af konstgjorda såväl gödnings- som foderämnen, men för hvilkas bedömande och kontrollerande det är af synnerlig vigt, att utan allt för stor tidsutdrägt och utan för stora anordningar kunna anlita kemiska stationer. Äfven för mejerihandteringen börjar de kemiska stationernas betydelse göra sig i högre grad erkänd, ju större fordringarne ställas på värdefull och oförfalskad mjölk, hvarförutom dessa anstalter äro rent of ömbärliga för många landtbruks tekniska och industriella ändamål, hvadan sålunda ej kan ifrågasättas att icke dylika stationer, väl inrättade och anordnade, icke medföra i många afseenden beaktansvärda fördelar för landets jordbruk och näringar.

I den kongl. propositionen till innevarande års Riksdag meddelas i fråga om gjorda ansökningar om anslag till kemiska stationer i Gefle och Kristianstad, att desamma blifvit af landtbruksakademiens förvaltningskomité afstyrkta af skäl, att det med nutidens utvecklade samfärdsmedel kunde vara likgiltigt, huruvida ett prof, som behöfde undersökas, skickades till en kemisk station i granskapet eller till en mera aflägset belägen, hvaremot det vore af stor vigt, att profvet blefve fort och

noggrant undersökt, samt att resultatet af undersökningen vore tillförlitligt, hvarjemte förvaltningskomitén ifrågasätter dels, huru vida det ej vore lämpligare att koncentrera krafterna på de redan befintliga anstaltarnas vidmagthållande och fullkomnande samt dels om det vore välbetänkt att utan ådagaläggande af trängande behof öka antalet af de kemiska stationerna. Efter inhemtande af detta förvaltningskomiténs utlåtande fann Kongl. Maj:t de gjorda ansökningarne ej till någon åtgärd föranleda.

Vidkommande det af förvaltningskomitén först anförda skäl vågar jag hysa en till detsamma alldeles motsatt åsigt. Mindre benägen för samt till en del äfven misstrogen mot allt hvad som är nytt och ej allmänne försökt torde det nemligen i de flesta fall ej falla den mindre jordbrukaren in att söka komma i åtnjutande af kontroller eller undersökningar, för hvilkas erhållande han måste hänvända sig utom det län han tillhör eller till delar af landet, med hvilka han i allmänhet ej har någon beröring, eller der han ej har några bekantskaper och låter han därför bero med åtgärder, hvilka han under andra förhållanden gerna skulle önska vidtaga. I många fall torde äfven detta gälla de större jordbrukarne och kan därför, enligt min åsigt, en kemisk station ej beräknas vara till direkt allmänt gagn för vidsträcktare område, än den ort, hvarinom densamma är förlagd, samt sålunda dess välbelägenhet vara ett af hufvudvilkoren för dess allmännyttighet.

Hvad åter beträffar den uttalade farhågan, att undersökningar vid mindre kemiska stationer ej skulle blifva så tillförlitliga, som vid större, lär det ej kunna ifrågasättas annat, än att Kongl. Maj:t skall kunna för de med statsanslag understödda stationerna utfärda sådana föreskrifter samt anbefalla sådana kontroller, att undersökningarne blifva såväl tillförlitliga, som äfven harmoniska de olika stationerna emellan.

I den nådiga propositionen till innevarande års Riksdag föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att till underhåll af 7 kemiska stationer anvisa ett anslag af 28,000 kronor, och torde efter all sannolikhet detta anslag komma att tilldelas de nu befintliga stationerna i Kalmar, Halmstad, Skara, Örebro, Vesterås, Jönköping och Hernösand. Närmaste stationerna för Gefleborgs län skulle sålunda blifva: söderut Vesterås, samt norrut Hernösand och kan det af skäl jag förut anført med full visshet antagas, att länets invånare icke skola känna sig manade att hänvända sig till någon af dessa stationer för undersökningars verkställande.

Den af mig i min åberopade motion omförmälda kemiska station i Gefle, hvilken derstädes inrättades af enskild person år 1885 och till

hvilken Gefleborgs läns hushållningssällskap årligen lemnat bidrag, har under de senare åren arbetat under synnerligen ofördelaktiga ekonomiska förhållanden, och är det, såsom förhållandena numera gestaltat sig, endast en tidsfråga, när den skall upphöra, om den ej blifver tilldelad statsanslag. Dess verksamhet, hvaraf dess gagn äfven kan bedömas, har ej varit så obetydlig. Enligt lemnade uppgifter hafva vid densamma utförts följande undersökningar

	År 1885	År 1886	År 1887	År 1888	År 1889.
Antal prof, som ej pröfvats på arsenik	160.	155.	168.	250.	199.
Antal prof, som pröfvats på arsenik	209.	121.	117.	133.	285.
Summa	369.	276.	285.	483.	484.

Då sålunda intresset för ifrågavarande undersökningar inom Gefleborgs län under senare åren högst betydligt tilltagit, hvaraf den kemiska stationens nödvändighet är fullt konstaterad, men full anledning finnes att antaga, att stationen likväl måste upphöra, om ej snar hjälp mellankommer, samt sådant utan tvifvel skulle verka hämmande och förlamande på utvecklingen af länets jordbruk, föreligger här enligt mitt förmenande ett sådant trängande behof, som enligt förvaltningskomiténs uttalande borde kunna föranleda till de kemiska stationernas ökande, och får jag, med stöd af hvad sålunda anförts, vördsamt föreslå:

att Riksdagen må såsom bidrag till underhåll af en kemisk station i Gefle — under förbehåll, att lands-ting eller hushållningssällskap, hvar för sig eller i förening, förbinda sig att upprätta laboratorium och bekosta lokal för detta, jemte bostad och hyresmedel för kemist och assistent, samt bekosta aflöningen till dessa och laboratoritjenaren, äfvensom årliga utgifter för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof — på extra stat för år 1891 anvisa ett anslag af 4,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1890.

Chr. Lundeberg.